

Handhaving vergt aanpassing wet

Verhuisplicht wethouders makkelijk te ontduiken

Sinds de dualisering van het gemeentebestuur in 2002 is het mogelijk dat wethouders van buiten de gemeente komen. Niettemin geldt het woonplaatsvereiste: wethouders dienen ingezetene te zijn van de gemeente waar zij werken. De Gemeentewet geeft wethouders één jaar de tijd om aan hun verhuisplicht te voldoen. In de praktijk blijkt deze verplichting soms makkelijk te ontduiken.

Een jaar blijkt soms te kort: het huis is nog niet verkocht of de wethouder kan nog geen huis vinden. Daarom is de Gemeentewet in 2007 aangepast: de gemeenteraad heeft nu de bevoegdheid om in bijzondere gevallen de ontheffing telkens met één jaar te verlengen. Daarmee wordt ook het probleem opgelost van een wethouder die binnen enkele maanden na het overschrijden van de termijn van één jaar aan het eind van zijn ambtstermijn komt en nog zou moeten verhuizen.

De regering heeft het aan de gemeenteraden overgelaten om te bepalen wanneer sprake is van een bijzonder geval. Dat dit niet zomaar mag worden aangenomen, blijkt wel uit de circulaire van de minister van BZK hierover van maart 2011. Hieruit maak ik op dat de raad zijn besluit moet motiveren om te laten zien dat er sprake is van een bijzonder geval. Niet alleen vanwege de afwijking van het wettelijk gegeven (het woonplaatsvereiste is de norm), maar ook omdat de motivering

belangrijk is voor het draagvlak van de wethouder, zowel in verhouding tot de raad als tot de burger.

Afbakening

Uit het feit dat de memorie van toelichting op het wetsvoorstel alleen de hiervoor beschreven situaties als reden noemt om de Gemeentewet aan te passen, mag geconcludeerd worden dat bijzondere gevallen bij deze redenen aan moeten sluiten. In die zin heeft de regering dus wel degelijk een afbakening gegeven. Destijds zijn bij de behandeling van het wetsvoorstel vragen gesteld over de theoretische mogelijkheid van oneindige verlenging die het gevolg zou kunnen zijn van de nieuwe regeling, met het risico dat wethouders niet verhuizen omdat zij daar geen zin in hebben. Ook is gevraagd hoe de regering misbruik van de regeling denkt te voorkomen.

De minister heeft toen geantwoord dat de regering, juist door de verlengingsbevoegdheid bij de gemeenteraad neer te leggen, ervan overtuigd is het gevaar van een lichtvaardig ontheffingsbeleid te minimaliseren: 'Het zijn immers juist de lokale volksvertegenwoordigers voor wie dezelfde verplichting geldt, die zeer sterk hechten aan het vereiste van ingezetenschap en die in de praktijk ook blijken geven zeer alert te zijn op de naleving van dat vereiste. Daarnaast is gebleken dat zij tevens oog hebben voor specifieke bijzondere omstandigheden die een uit-

zondering op dat vereiste billijken.'

Door de minister is ook aangegeven dat 'de regering het niet aannemelijk acht dat het enkel en alleen geen zin hebben van een wethouder om te gaan verhuizen door een gemeenteraad zal worden gehonoreerd als een bijzonder geval dat een verlenging van de ontheffing van het ingezetenschap zou rechtvaardigen. Alhoewel het aan de betrokken gemeenteraden zal zijn om zich een oordeel te vormen over een bijzonder geval, zouden wij een afwijking van het vereiste van ingezetenschap om uitsluitend die reden – gesteld dat zo'n geval zich in de praktijk zou voordoen – vanzelfsprekend onwenselijk achten.'

Welnu, er is in elk geval één gemeente bekend waar de gemeenteraad (lees: de coalitiepartijen) het heel normaal vindt een wethouder ontheffing te verlenen vanwege het enkele feit dat hij niet wil verhuizen. De fractievoorzitter van de partij van deze wethouder (nota bene een lokale partij met een wethouder van buiten!) motiveert de ontheffing met deze woorden: 'de zeer kleine afstand van tien minuten' en 'de moeilijkheden van verhuizen en huis verkopen' en 'de wethouder doet toch goed zijn best'.

Misbruik

Hoe onwaarschijnlijk de minister het ook achtte, de praktijk toont het aan: misbruik van de ontheffingsmogelijkheid is anno 2011 een feit, in

Stelling nemen?

- In het blad: redactie VNG Magazine, postbus 20025, 2500 EA Den Haag; e-mail: redactie@vngmagazine.nl
- Op de site: www.vngmagazine.nl, e-mail: site@vngmagazine.nl
- De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten.

elk geval in Langedijk. De regering kan dan ook niet anders dan toegeven dat de regeling te veel ruimte biedt. Aanpassing van de regeling door het opnemen van criteria is broodnodig. Anders vrees ik dat er volgend jaar, als de ontheffing wederom op de agenda van de gemeenteraden staat, nog veel gekkere omstandigheden worden bedacht om wethouders tot een bijzonder geval te maken. Wat zij dan feitelijk ook zijn, maar dan op grond van iets heel anders.

ERICA VAN AS,
fractievoorzitter ChristenUnie
Langedijk

Op vragen van de ChristenUnie in de Tweede Kamer, heeft minister Piet Hein Donner geantwoord te willen onderzoeken of wethouders terecht ontheffing krijgen van hun verhuisplicht.

Uw mening telt!

Doe mee aan het lezersonderzoek van VNG Magazine. De vragenlijst staat online op www.vngmagazine.nl